

Hans Hopster,
lector Dierenwelzijn bij
Van Hall Larenstein: "Laat
docenten van alle
dieropleidingen zich met
de schoolleiding een dag
buigen over dierenwelzijn"

INVENTARISATIE DIERENWELZIJN MBO GROEN

“Scholen hebben een
VOORBEELDFUNCTIE
te vervullen”

TEKST JAN NIJMAN

FOTOGRAFIE ANDRÉ RUIGROK, HANS HOPSTER, MARLEEN SCHEPERS

De opvattingen van docenten en leerlingen over dierenwelzijn zijn heel divers, zo blijkt uit een inventarisatie in het mbo groen. Geen enkele locatie heeft een schoolbrede visie op dierenwelzijn. Daar kan wat aan gebeuren, vindt lector Hans Hopster.

Het lijkt allemaal goed geregeld, vertelde Hans Hopster, lector Dierenwelzijn bij Van Hall Larenstein bijna twee jaar geleden in een interview voor dit vakblad: “Dierenwelzijn wordt voldoende genoemd in de kwalificatiedossiers. Maar bereikt het de leerlingen? Hangt het niet te veel af van de interesses van docenten?” Deze vragen waren aanleiding voor het programmateam Dierenwelzijn van de Groene Kennis Coöperatie om een onderzoek te starten in het mbo. In dat onderzoek, uitgevoerd in 2010, werden vier opleidingen onder de loep genomen: Dierverzorging, Paardenhouderij, Paraveterinaire ondersteuning en Veehouderij. De onderzoekers bekeken kwalificatiedossiers, namen enquêtes af onder leerlingen en docenten en voerden diepte-interviews uit. Afgelopen januari verscheen het onderzoeksrapport. Een samenvatting van het onderzoek is breed verspreid onder de groen-onderwijsinstellingen.

Visie

“Wat opvalt is dat er grote verschillen zijn in opvattingen over de positie van de mens ten opzichte van het dier”, zegt Hopster, die als leider van het programmateam opdrachtgever voor dit onderzoek was. Er zijn verschillen tussen docenten, tussen leerlingen en tussen opleidingen. Leerlingen en docenten van veehouderijopleidingen plaatsen de mens veelal boven het dier. Dit is vooral een antropocentrische houding.

Bij andere opleidingen hebben leerlingen en docenten een meer zoöcentrische houding: zij zien mens en dier allebei als moreel relevante wezens. “De houding ten opzichte van dieren is complex”, legt Hopster uit. “Mensen zijn heel dubbelhartig. Veehouders hebben tegenover hun huisdier, kat of hond een andere benadering dan tegenover koeien. Het lijkt inconsequent of hypocriet, maar is inherent aan hoe wij als mensen met dieren omgaan. Vegetariërs en veganisten uitgezonderd, heeft vrijwel iedereen een dergelijke complexe relatie met dieren. Desalniettemin zijn wij heel goed in staat de hypocrisie van anderen te benoemen. Dat zijn we ook tegengekomen. De verschillen in visie zijn groot.”

Vooral bij leerlingen kunnen die verschillen groot zijn, denkt Hopster. De één is afkomstig uit bijvoorbeeld een

Een veehouderijleerling moet je vaardigheden meegeven om te kunnen uitleggen waarom hij soms concessies doet aan dierenwelzijn

Enkele aanbevelingen uit het onderzoeksrapport ‘Inventarisatie dierenwelzijn in vier dieropleidingen van het mbo groen’

1. Het begrip dierenwelzijn moet in de kwalificatiedossiers en examenstandaarden duidelijker beschreven worden.
2. Het is zinvol dat scholen een visie ontwikkelen rond dierenwelzijn en van daaruit keuzes maken voor de inrichting van het onderwijs.
3. Het begrip dierenwelzijn wordt in de mbo-dieropleidingen voornamelijk vanuit de geestelijke en lichamelijke situatie van het dier ingevuld, de nauwe definitie. Scholen zouden het begrip ook moeten verbinden met maatschappelijke, ethische en beleidsaccenten.
4. Scholing en professionalisering van docenten van dieropleidingen is belangrijk. Uitwisseling van lesmaterialen via www.dierenwelzijnsweb.nl kan helpen.
5. Docenten kunnen lessen uitwisselen met collega's van andere vestigingen en andere scholen.
6. Scholen moeten bij het houden en hanteren van dieren een voorbeeldfunctie vervullen en laten zien wat in het belang van het dier het meest gewenst is.

Leerlingen hebben regelmatig kritiek op de wijze waarop dieren op school worden gehouden

cultuur met een sterk christelijke achtergrond en ziet de mens vooral als rentmeester en kroon op de schepping. Hij heeft die visie van huis uit meegekregen. De ander, van bijvoorbeeld de opleiding Diervverzorging, is weer zeer gehecht aan haar konijn of cavia. “Leerlingen denken soms zwart-wit, veel meer dan hun docenten. Wil je veranderingen op gang brengen, dan zul je moeten beginnen bij de docenten.”

Op geen enkel groen mbo is een schoolbrede visie op dierenwelzijn

Het zou daarom heel goed zijn wanneer scholen zich buigen over een gedeelde visie, vindt Hopster. Hoe zien we onze relatie met dieren vanuit de diversiteit aan waarden en overtuigingen? Wat verstaan we onder dierenwelzijn? Wat willen we uitdragen? Hoe willen we door de samenleving worden herkend? Er is nergens een schoolbrede visie op dierenwelzijn, zo blijkt uit het onderzoek, terwijl het zo belangrijk is dat je als school, docenten en schoolleiding werkt vanuit een gemeenschappelijke set waarden. “Als school moet je een duidelijke visie hebben en uitdragen, bijvoorbeeld in de manier

waarop je je schooldieren houdt. Groene scholen hebben hierin een voorbeeldfunctie. Laat niet alleen zien wat wettelijk minimaal vereist is als het om verzorging en huisvesting van dieren gaat, maar laat ook zien wat in het belang van het dier het meest gewenst is.”

Filmpje

Lastig is dat dierenwelzijn als begrip in kwalificatiedossiers en examenstandaarden wel vaak wordt genoemd, maar nergens duidelijk is omschreven. Dit biedt ruimte voor verschillende interpretaties. De meeste docenten hanteren een definitie van dierenwelzijn die gericht is op het welbevinden van het dier. Ze richten zich op een goede huisvesting, voeding en verzorging, zodat je de natuurlijke behoeften van het dier zo veel als mogelijk is respecteert. Er is in het algemeen weinig aandacht voor maatschappelijke, ethische, beleids- en bestuurlijke aspecten van dierenwelzijn.

Terwijl docenten de ‘nauwe’ definitie hanteren, hanteert de samenleving een veel ruimere definitie. “Met name de veehouderijsector heeft zich – door kritiek uit de maatschappij – gerealiseerd dat het om meer gaat, vertelt Hopster. “Dat is misschien nog onvoldoende doorvertaald in het onderwijs. Het groen onderwijs leidt mensen op die met dieren hun brood gaan verdienen. Voor iedereen die bedrijfsmatig met dieren werkt, betekent het dat je soms concessies doet aan het welzijn van het dier. Dat is geen misdad, maar een bewuste afwe-

Nog enkele resultaten uit het onderzoek

- > Leerlingen van alle opleidingen hebben kritiek op het gebruikte lesmateriaal wat gebruikt wordt bij het onderwijs over dierenwelzijn. Leerlingen van de opleidingen dierhouderij en paardenhouderij zijn ook ontevreden over de tijd die aan het onderwerp wordt besteed.
- > Hoe dierenwelzijn in het lesprogramma wordt ingevuld, ligt bij de individuele docenten. Er is binnen de opleidingen of teams geen gezamenlijke visievorming over het onderwerp.
- > Bij het onderwijs over dierenwelzijn wordt de inhoud van het kwalificatiedossier niet altijd als uitgangspunt genomen. Het onderwerp wordt meestal verweven in vakken zoals huisvesting, fokkerij of gezondheid.
- > Zowel docenten als leerlingen zien dat het dierenwelzijn op stagebedrijven heel verschillend is. Over de mogelijkheid om dierenwelzijn als selectiecriteria voor deze bedrijven te gebruiken wordt heel verschillend gedacht. Er is twijfel over de beschikbaarheid van goede welzijnsriteria en men is bang voor een tekort aan stagebedrijven in sommige sectoren.
- > Leerlingen hebben regelmatig kritiek op de wijze waarop dieren op school worden gehouden.

ging van uiteenlopende waarden. Leerlingen moeten in staat zijn uit te leggen waarom ze zoiets doen.”

Hopster vertelt dat ze leerlingen een filmpje lieten zien over het doden van eendagskuikens. “Niet leuk, maar het is realiteit. Vooral veehouderijleerlingen voelden zich hierdoor bedreigd, ze voelden zich aangevallen en schoten in het defensief. Het onderwijs moet leerlingen vaardigheden meegeven om te kunnen vertellen waarom zoiets gebeurt.”

Beginnen

Hopster denkt dat het programmateam Welzijn van Dieren scholen kan ondersteunen. Uit het onderzoek komt een groot aantal aanbevelingen voor het groen onderwijs, voor individuele scholen, voor docenten of voor de docentenopleiding. Het programmateam werkt aan een ‘Plan van aanpak dierenwelzijn in groen onderwijs’ in samenwerking met bijvoorbeeld de KPC Groep.

Samen met het Ontwikkelcentrum, de Dierenbescherming en enkele aoc's ontwikkelde het programmateam een mbo-cursus dierenwelzijn om het thema makkelijker bespreekbaar te maken. Deze webbased cursus, gericht op mbo niveau 3 komt dit voorjaar beschikbaar. Natuurlijk kan er veel meer, denkt Hopster, maar er moet wel een vraag zijn vanuit het onderwijs. Scholen en docenten moeten het zelf willen. “Waar scholen mee zouden kunnen beginnen, is het ontwikkelen van een gemeenschappelijke visie. Laat docenten van alle dieropleidingen zich met de schoolleiding een dag buigen over een dierenwelzijn. Wat is de plaats van dierenwelzijn in het curriculum? Hoe zien we dierenwelzijn? Wij willen hen daarbij ondersteunen.” ■

Kijk voor links en downloads over dierenwelzijn in het onderwijs en het onderzoeksrapport op www.groenonderwijs.nl > editie 4.

De Groene Kennis Coöperatie organiseert:

Groen Verbindt

Over de verbinding tussen onderwijs en bedrijfsleven in een voor jongeren aantrekkelijke groene sector met volop beroepsperspectief.

Datum 25 april 2012

Locatie Floriade, Venlo

Tijd 10.00 uur tot 16.30 uur

Met verrassende key note sprekers
Inspirerende workshops

- Met verrassende key note sprekers als René C.W. Boender, onderzoeker & auteur 'Generatie Z' en vertegenwoordigers uit het bedrijfsleven.
- Meedoen met de Battle tussen onderwijs, bedrijfsleven en jongeren.
- Inspirerende workshops en creatieve sessies voor frisse ideeën en een andere kijk op de praktijk in uw school, bedrijf of organisatie.
- Dit alles in het bloeiende decor van de Floriade 2012.

Dit evenement is o.a. voor:

Docenten, teamleiders, vestigingsdirecteuren, stagebegeleiders van groene onderwijsinstellingen.

Inschrijven kan vanaf week 12 (19 maart).

Groene Kennis
Coöperatie

Kijk voor meer informatie op
www.gkc.nl/groenverbindt

 @groenekennis